

קובץ
תוך הנחל

דיבורים נוראים ונפלאים שנאמרו
בראש השנה תש"ע

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהרא"ש שליט"א

יוצא לאור בימי חודש אלול תש"ע

תוך הנחל

יום א' דראש השנה ה'תש"ע

ביום א' דראש השנה, שחל להיות בשבת, בין השמשות בין יום א' לבין יום ב', על יד ציון רביז"ל בעיר אומן יצ"ו, דיבר מוהרא"ש ג"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד לכבוד קדושת היום.

פתח ואמר מוהרא"ש ג"י, אף על פי שקצת קשה לדבר, כי עדיין לא תקענו בשופר, ומאיפוא ניקח דיבורים לדבר בפני קהל ועדה, אבל כבר אמר פעם הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע: 'אין לי דיבורים, אבל "האזינו השמים ואדברה", נאזין מה שאומרים בשמים, ואדברה'... ולכן הבה ונדבר ממעלת מצות שופר שנזכה לקיים מחר בעזרת השם יתברך, כדי שגדע מהי מצוה זו, ולמה נזכה בעבורה.

הנה מבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ה'), שעל ידי ששומע תקיעת שופר בראש השנה מתוקע הגון וירא ה', על ידי זה אינו מפחד כל השנה מרעמים, ויש להבין ענין מעלת אדם "שאינו מפחד כל השנה מרעמים", ואיך זה קשור למצות תקיעת שופר, אבל מבואר בדברי חכמינו הקדושים (ברכות נ"ט), לא נבראו רעמים אלא לפשט עקמומית שבלב, שתכלית הרעמים היא לפשוט עקמומיות שבלב וליישר אותה, והעקמומיות שבלב הם הם הקושיות והבלבולים שעולים בלבו של אדם בענין האמונה הקדושה, הממריים ימי חייו, עד שגורמים לו למעום מעם מיתה, רחמנא ליצולן, כי אין עוד שמחה בחיים כמו למי שדבוק באור האמונה הקדושה, ואין לו שום קושיות וספיקות על הנהגותיו יתברך, ולהיפך, אין עוד צער ומרירות בחיים כמו מי שלבו מלא עקמומיות וספיקות על הנהגותיו יתברך, ואינו מכיר את אמיתת מציאותו יתברך, כי איש כזה אין לו מנוחה לאף רגע, שהרי בשעה שיש לו אילו צער ויסורין חס ושלום, בוודאי צר ומר לו מאד, כי אין לו במה לנחם את עצמו, ואפילו בשעה שיש לו איזו טובה ונחת, מפחד ודואג שיאבד אותה במהרה, נמצא שאין לו מנוחה כלל, והנה כשאדם שומע פתאום קול רעם, הוא נרעד ומתעורר מתרדמתו, ומתחיל להתבונן, הלא הרעם בא מהקדוש ברוך הוא, שכוחו וגבורתו מלא עולם, ואם כן למה לו לפחד כל כך מבני אדם, ולמה לבלבל את עצמו כל כך עם קושיות וספיקות, הלא הוא מסור לגמרי בידו יתברך, ואיך שהוא יתברך רוצה, כן יהיה, אם כן יותר טוב לשוב עד מכהו - לחזור אל הקדוש ברוך הוא בתשובה שלימה, נמצא שהרעם פושט העקמומיות שיש בלב.

וכן הוא בענין שמיעת קול שופר מתוקע הגון, כי תוקע הגון מכנים כוחו ופנימיותו בתוך קול השופר, ומוציא מן השופר קול של אמונה והתחזקות לכל נשמות ישראל, ומי ששם לבו אל קול שופר של תוקע הגון, הרי נשבר לבו בקרבו, ומתעורר מתרדמתו, ומתחיל להאיר אצלו אור האמונה, עד שחוזר בתשובה שלימה לפניו יתברך, וכמו שאומר רביז"ל (ספר המדות אות תשובה סי' מ"ה), על ידי שמיעת קול שופר מאדם כשר היצר הרע נשבר, ומתעוררת תשובה בעולם, וכן איתא ברמב"ם (הלכות שופר פרק ג' הלכה ד') שרמז השופר הוא, עורו ישנים משנתכם, ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן, ושוגים כל שנתם בהבל וריק, אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה וכו', עיין שם, נמצא שבעת תקיעת שופר הזמן מסוגל מאד לפשט העקמומיות שבלב, ולבקש אז מהקדוש ברוך הוא שיזכה לאמונה קדושה וטהורה, בלי שום ספיקות ובלבולים כלל.

והנה מובא בספרים הקדושים, שאותיות שופר הן ראשי תיבות (דברים כ"ט) ש'זרש פ'זרה ר'אש ו'לענה, ויש להבין מהו הקשר בין מצות שופר לשורש פורה ראש ולענה, ואיזה לימוד יוצא לנו מזה, אבל כתוב בתורה לפני זה (שם), פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום מעם ה' אלקינו לעבוד את אלהי הגוים ההם פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה, שהתורה הקדושה מזהירה אותנו להתרחק מעקמומיות שבלב, שלא נבלבל לבנו עם מחשבות של עבודה זרה וכפירות, רחמנא ליצילן, הממרות ימי חייו של אדם, כי כל מחשבה נגד האמונה הוא פגם של עבודה זרה, חס ושלום, וכמו שפירש הבעל שם טוב הקדוש זי"ע את הפסוק (דברים י"א): "וסרתם ועבדתם", שתיכף ומיד שסרים מן האמונה אפילו במקצת, כבר נחשב כמו "ועבדתם אלהים אחרים", רחמנא ליצילן (ליקושי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ב), ועקמומיות זאת גורמת לאדם לעשות רשעות ומרירות גם לאנשים אחרים, וכמו שפירש רש"י שם, שורש פורה ראש ולענה, שורש מגדל עשב מר כגידין שהם מרים, כלומר מפרה ומרבה רשע בקרבכם, עיין שם, כי הטבע של אדם שנופל לתוך עקמומיות זאת, ולבו מר מפני הספיקות והבלבולים העוברים עליו, שמתאוה לעשות רשעות ומרירות גם לכל מי שפוגע בו, ולכן בשמעו אדם קול שופר מתוקע הגון, המקיץ ומעורר אותו משינתו העמוקה, וקורא אותו לשוב להשם יתברך, ראוי שיתבטל ממנו כל שמץ של ש'זרש פ'זרה ר'אש ו'לענה, ויזכה להמתיק המר במתוק, ולחיות חיים טובים ומתוקים באמת.

והנה חכמינו הקדושים גזרו שלא לתקוע בשופר בשבת, ואם כן מוכרחים לומר שהסגולות של תקיעות שופר מונחות בתוך קדושת שבת בעצמה, עד שעל ידי שבת קודש יכולים להגיע למתיקות החיים ולפשוט העקמומיות שבלב, וענין זה מובן על פי דברי רביז"ל (ליקושי מוהר"ן חלק

א' סי' נ"ז), שאכילת שבת קודש כולה קודש, כולה אלוקות, ועולה למקום אחר לגמרי מאכילת ימות החול, ויכולים לפעול באכילת שבת, מה שפועל בצום ובתענית, להשבית אויב ומתנקם, ולגרש כל השונאים, עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

כי הנה עיקר האויבים והשונאים של אדם הם הם"מ וכת דיליה, שמהם באים כל הספיקות והבלבולים העולין בלבו של אדם, והנה כשאדם מתענג בנועם השבת, ומשמח עצמו בשמחה שאין לה קץ על שזוכה לשמור שבת, בזה מגרש מעל עצמו כל הספיקות הבלבולים של הם"מ וכת דיליה, כי שבת היא עצם האמונה, והתגלות שמו של הקדוש ברוך הוא, וכדאיתא בזוהר הקדוש (יתרו פ"ח): מהו שבת, שמא דקודשא בריך הוא, דאיהו שלים מכל סמרוי (שמו של הקדוש ברוך הוא שהוא שלם מכל צדדיו), ועל ידי שמירת שבת נתגלה אמונתו של אדם, שמאמין באל חי וקים שברא כל העולם בששת ימי המעשה ונח ביום השביעי, וכשאדם שמח בשמחת השבת, ומתענג בכל מיני תענוגים בשבת, זה מורה על מזהר לבו, שלבו שלם עם אלקיו, וכמו שאומר רביז"ל (ספר המדות אות שמחה סי' א') כשאדם עושה מצוה בשמחה, זה סימן שלבו שלם לאלקיו, ובפרט בשבת קודש שאז עיקר זמן השמחה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ספרי בהעלותך) על הפסוק (במדבר י') וביום שמחתכם אלו שבתות, וכמו שאומר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י"ז) שצריך ליזהר מאד להיות שמח ומזב לב בשבת, ולבלי להראות שום עצבות ודאגה כלל, רק להתענג על ה' ולהרבות בתענוגי שבת בכל מיני תענוג, הן אכילה ושתיה, הן מלבושים כפי מה שיכול, כי אכילת שבת היא כולה רוחניות, כולו קודש, עיין שם, ופעם אמר רביז"ל (חיי מוהר"ן סי' ל"ב), שהדבר פלא, כשכבר אומרים "פני אכלו", וגם זה קשה לקיים, כי התורה הקדושה אומרת (שמות ט"ז) אכלוהו היום וגו', וצותה לנו לאכול ולשתות, וגם על זה יש מניעות מלקיים, כי דייקא בשבת קודש נכנסים באדם כל מיני דאגות ועצבות, ואינו רוצה לאכול ולשתות ולהיות בשמחה, וצריכים לזכור את דברי חכמינו הקדושים (תנחומא בראשית) כבוד שבת עדיף מאלף תעניות, נמצא שבעונג ושמחת השבת אדם פומר מעל עצמו אלף תעניות שהיה צריך לצום מצד עונותיו, הרי זה בעצמו צריך להכניס באדם שמחה שאין לה קץ, שעל ידי עונג שבת יהיה פמור מכל מיני תעניות, ואשרי מי שזוכה להתענג בנועם שבת באמת.

נמצא שמוכן מאד למה אין תוקעין בשופר בשבת, כי הרעמים היוצאים מתקיעת שופר, המפשימים העקמומיות שבלב, יוצאים גם מעונג שבת, וכשאדם שמח בשמחת השבת, ועושה כל מיני פעולות שבעולם להיות שמח בשבת, אזי מתיישרת העקמומיות שבלבו, וזוכה לישרות וחירות הלב, וכמבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י"ז), שעל ידי שמחת השבת יוצאים לחירות, וכמו שכתוב (ישעיה נ"ה) כי בשמחה תצאו, שעל ידי שמחת השבת, יוצאים

מכל מיני מצרים וצמצומים, וזוכין לנחלה בלי מצרים, ומשבת באות כל ההשפעות הטובות ברוחניות ובגשמיות, וכדאיתא בזהר הקדוש (יתרו פ"ח). כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין (כל הברכות שלמעלה ולמטה תלויות ביום השביעי), וכן איתא (שם), מיניה מתברכאן כל שיתא יומין (ממנה מתברכין כל ששת הימים), ולכן הוא דבר מסוגל מאד כשהשנה מתחלת בשבת קודש, וכמו שפירשו צדיקים את המשנה (ראש השנה כ"ט ע"ב) יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, שהוא יום טוב גדול ומיוחד כשראש השנה חל בשבת, כי אז השנה מתחלת עם ברכת השבת, שהיא ברכה של שמחה ואמונה, ונמשכות כל ההשפעות הטובות ברוחניות ובגשמיות.

והנה יש מקשים, שלכאורה הזוהר הקדוש מגנה מאד מי ששואל פרנסה וחיים ובריאות בראש השנה ויום הכיפורים, וכמו דאיתא בתיקוני זוהר הקדוש (תיקון ו'), בלהו צווחין בצלותין ביומא דכפורי ככלבים, הב, הב לנא מזונא, וסליחה וכפרה וחיי וכו' (כולם צועקין בתפילה ביום הכיפורים ככלבים, "הב הב", תן לנו פרנסה, תן לנו סליחה וכפרה, תן לנו חיים וכו'), ואם כן איך מצינו ידינו ורגלינו לבקש כל מה שאנחנו צריכין בימים קדושים אלו, ולא נחשב ככלבים צועקים הב הב חס ושלום, אבל באמת יש על זה לימוד זכות גדול, כי מצינו בגמרא (בבא בתרא ה.) שרבינו הקדוש פתח אוצרותיו בשנת בצורת לפרנס רק תלמידי חכמים ולומדי תורה, ודחק רבי יונתן בן עמרם את עצמו וביקש מרבי פרנסה, ושאל אותו רבי, אם קרא או שנה, ואמר בענותו, לא, ואמר לו רבי, אם כן במה אפרנסך? ואמר לו "פרנסני ככלב", ופירנס אותו, עיין שם, הרי רואים שלפעמים יכולים לבא עם בקשה של פרנסה אפילו ככלב, כי אנחנו בריותיו של הקדוש ברוך הוא, ואפילו אם אין לנו זכות התורה, אבל איננו גרועים מכלב, שגם כן מקבל פרנסתו מהשם יתברך, ובוה שאנחנו תולים עינינו אל הקדוש ברוך הוא, ואנחנו יודעים שכל ישועתנו תלויה רק בידו יתברך, בוה נזכה לכל מיני השפעות טובות, וכמו שמפרש רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ע'), את הפסוק (תהלים קמ"ה) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, כפי שאדם מכוון ראות עיניו להסתכל אל הקדוש ברוך הוא, כן נשפעת עליו פרנסתו בעתו ובזמנו, כי ההסתכלות עושה כלי לקבל השפע בזמן, כי לפעמים נגזר על אדם שיגיע לו איזה שפע, אבל מחמת שאין לו כלי מוכן לקבל, השפע מגיע אליו רק אחר ב' או ג' שנים, אבל כשאדם מכוון ראות עיניו להסתכל רק על השם יתברך, שזהו עיני "כל" אליך ישברו, אזי יקבל אכלו "בעתו", היינו בעת ובזמן שצריך אותו.

ולכן עיקר עבודתנו בימים אלו ובפרט בראש השנה הקדוש, לכוון כל ראות עינינו אל הקדוש ברוך הוא, ולדעת שאנחנו תלויים בידו יתברך לבד, ולכן אפילו אם אין לנו זכות עצמנו, ואנחנו נחשבים רק ככלבים, חס ושלום, אף על פי כן יגיע לנו כל השפע שאנחנו צריכים, ותהיה לנו שנה טובה ומבורכת.

גם יש לנו ללמוד מהפסוק הזה לימוד גדול לענן שמירת עינים, לשמור עינינו מכל רע, ועל ידי זה נקבל שפע של פרנסה, כי בפסוק כתיב עיני כל אליך "ישברו", ואף על פי שהקריאה היא עם ש' שמאלית, שהוא לשון סבר ובטחון, אבל גם יכולים לפרש אותו עם שי"ן ימנית, מלשון נתיצה ושכירה, עיני כל אליך "ישברו", כשנשבור תאוות עינינו מלהסתכל על דברים רעים וממאים, על ידי זה "ואתה נותן להם את אכלם בעתו", נקבל שפע של פרנסה בעתו ובזמנו, כי עיקר חסרון פרנסתו של אדם בא כשהולך אחר תאוות לבו וראות עיניו, ומסתכל על דברים פרוצים וממאים, ובכל מיני כלי משחית של ניאוף המצויים כיום, רחמנא ליצלן, עד שגורם לו לחמוץ ולאבד כל השפעותיו, כי הכל תלוי בעינים, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה ה.) אין יצר הרע שולט אלא במה שעיניו רואות, ומי שאינו שומר על עיניו, העינים שלו עושות אותו משוגע, רחמנא ליצלן, ונתקיימו בו דברי התוכחה (דברים כ"ה) והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה, שנעשה משוגע מראות עיניו ממש.

ולכן עיקר התפילה בימים אלו צריך להיות שנוכה לשמור עינינו מכל דבר רע, ולכוון כל ראות עינינו אל השם יתברך, כי בוודאי לכולנו יש יצר הרע, אבל יש לנו כח התפילה, לבקש ולהתחנן מהשם יתברך שיציל אותנו ממנו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (קידושין ל:): יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, ואלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו אין יכול לו, נמצא שעיקר כלי הזיין נגד היצר הרע הוא לבקש עזר מהקדוש ברוך הוא שיכניע אותו, וכבר גילה לנו רבינו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' א') שאדם יכול להגיע אל מדריגה יותר גבוה ממלאך, כי דייקא מחמת שיש לו יצר הרע, והיצר מתגבר עליו בכל עת, כשאינו נכנע ממנו, רק אדרבה מתגבר עליו, על ידי זה בא למדריגה יותר גבוהה ממלאך, וכמו שאמר רבי עמרם חסידא להיצר הרע, כשרצה להתגבר עליו בתאות ניאוף (קידושין פ"א.), אנא בשרא ואנת אש, ואנא עדיפנא מנך (אני בשר ואתה אש, ואני עדיף ממך), כי כשאדם מתגבר בכל כוחו נגד היצר הרע, ועושה כל מיני פעולות שבעולם לשמור על עיניו מלהסתכל ברע, על ידי זה מקבל סיעתא דשמיא מיוחדת, ועולה ומגיע למדריגות גבוהות ורמות מאד, אשרי לו.

ועלינו לזכור שאנחנו נמצאים במקום קדוש ונורא מאד, היינו אצל ציון רבינו"ל בעיר אומין, וכאן הוא המקום לפעול את כל משאלות לבנו לטובה ברוחניות ובגשמיות, וכמו שמקובל אצלנו מהרב הקדוש רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל, שאם מתעקשים בתפילה אצל ציון רבינו"ל, בוודאי פועלים, ולכן בואו וננצל את הזמן היקר של ימים קדושים אלו אצל ציון רבינו"ל, ונשפוך לבנו כמים על כל מה שאנחנו צריכים ברוחניות ובגשמיות, ונשפוך תפילות בעשירות גדולה על כל פרט ופרט, ובוודאי יכרך אותנו הקדוש ברוך הוא עם שנה טובה ומבורכת, שנה טובה ומתוקה, ותהיה שנת גאולה וישועה לכל נשמות ישראל בכלל ובפרט, אמן ואמן.

יום ב' דראש השנה ה'תש"ע

ביום ב' דראש השנה, שחל להיות ביום ראשון, אחר אמירת תשליך, על יד ציון רביז"ל בעיר אומן יצ"ו, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד לכבוד קדושת היום.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, לא רחוק מכאן, מעבר לצד השני של "הגשר המת" ("דער טויטע בריקל"), יש מקום ששם נסתלק רביז"ל, ובמקום ההוא, ששם היתה ממת רביז"ל בעת הסתלקותו, יצא וצמח עין גדול, וכדאי ללכת שם לראות את המקום, כי משם עלתה נשמת רביז"ל לעולם העליון, ואף על פי שרביז"ל נסתלק לפני כמעט מאתיים שנה, בשנת תקע"א, אבל השאיר לנו ירושה חיה וקיימת עד היום הזה, שהם ספריו הקדושים ועצותיו הקדושות, כי לימודי רביז"ל חיים וקיימים היום בדיוק כמו שהיו בחיים חיותו, ואנחנו רואים, איך שתהלה לאל באים אלפים ורכבות אנשים, בן ירבו, לציון רביז"ל לימי ראש השנה הקדושים, ובכל שנה ושנה מתרבה הקיבוץ, בלי עין הרע, וכל אחד ואחד מוצא את המקום שלו אצל רביז"ל, ושומע את הלימודים של רביז"ל כאילו נאמרים אליו בפרטיות.

וראוי לנו להתבונן קצת בתורה אחרונה שאמר רביז"ל בעלמא הדן, בראש השנה שנת תקע"א, שהיא התורה "תקעו תוכחה" (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ח'), שהיתה כמו צוואה של רביז"ל אל אנשי שלומו, ובודאי אם נחפש היטב, נוציא משם לימודים נפלאים להתחזק בכל מה שעובר עלינו בחיים, ונזכה להרגיש עריבות, נעימות ומתיקות יתירה בכל התקרבותנו אל רביז"ל.

והנה היסוד של התורה מדבר ממצות תוכחה, שצריכין לדעת איך להוכיח את נשמות ישראל, ולהגביהן על ידי תוכחה, ולא להשפילן, חס ושלום, ומצינו שמשה רבינו לא הוכיח נשמות ישראל אלא לפני הסתלקותו, וכן עשו כל הצדיקים, ואומר רש"י הטעם (דברים פרק א' פסוק ג'), שלמדו מיעקב אבינו שגם לא הוכיח את בניו אלא סמוך למיתה, אמר, ראובן בני, אני אומר לך, מפני מה לא הוכחתך כל השנים הללו, כדי שלא תניחני ותלך ותדבק בעשו אחי וכו', עיין שם.

והדברים מופלאים מאד, כי מדברים משבטי י"ה, שהיו צדיקים קדושים עליונים, שעליהם אמר בעל ספר הקדוש "שבט מוסר", שאף אם נחיה אלף שנה, לא נשיג מי היה אחד משבטי י"ה, ואף על פי בן פחד יעקב אבינו שלא יניח אותו מפני תוכחתו, וילך לעשו אחיו, כי תוכחה היא אחריות גדולה מאד, ולא כל אחד יודע ראוי להוכיח, וכמו שאמר רבי עקיבא (ערכין ט"ז):

תמה אני אם יש בדור הזה מי שראוי להוכיח, ולכן התורה האחרונה של רביז"ל בעלמא הדין היתה מענין תוכחה, שבו גילה רביז"ל איך שצריכים להוכיח. ואם נעיין בדברי רביז"ל נוציא לימודים נפלאים מענין תוכחה, אשר יהיו לנו למאירת עינים ולתוכחת חיים.

ואומר רביז"ל, שתוכחה צריכה להיות כמו תוכחת משה רבינו לעם ישראל אחר חטא העגל, שבא אליהם ואמר "עדיין חביבותא היא גבן", עדיין הקדוש ברוך הוא אוהב אתכם, היינו שלא ביזה וחירף אותם, רק חיזק אותם וגילה להם עוצם חשיבותם לפני השם יתברך, ועל ידי זה החזיר אותם בתשובה, כי אם באים לבן אדם וצועקים עליו "איך עשית חטא כזה?!" "איך אינך מתבייש ממעשיך?!", בזה שוברים אותו לגמרי, כי יודע היטב למה עשה חטא זה, מחמת שיש לו יצר הרע גדול, וכשצועקים עליו ומשפילים אותו, אזי נופל יותר בדעתו, ומתייאש לגמרי מלחזור בתשובה, אבל כשמראים לו עוצם חשיבותו לפני השם יתברך, ומגביהים אותו, אזי מתבייש מעצמו על מה שעשה, וחוזר בתשובה שלימה.

ורביז"ל נותן משל על תוכחה שאינה כראוי, שמונח כלי עם זבל שיש לו ריח רע, כל זמן שלא מזיזים את הכלי, הריח הרע נשאר במקומו ואינו נודף למרחקים, אבל כשמתחילים להזיז את הכלי ולערבב הזבל, אזי יוצא ריח רע שמבאיש את כל הסביבה, וכן הוא בענין תוכחה, אם מוכיחים בן אדם בדרך של אהבה והתחזקות, אזי מוסיפים בו ריח טוב, וחוזר בתשובה באמת, אבל אם מוכיחים אותו בדרך בזיון וחרפה, אזי יוצא ממנו ריח רע יותר מבתחילה, עד שמבאיש כל סביבותיו, ומתייאש לגמרי מלחזור בתשובה, ולכן רק מי שיודע להוכיח כמו משה רבינו בדרך אהבה וחיבה, הוא ראוי להוכיח, ועל זה אמרו חכמינו הקדושים (שבת פ"ח:): על הפסוק (שיר השירים א') נרדי נתן ריחו, עזב לא נאמר אלא נתן, שמשה רבינו נתן והוסיף בהם ריח טוב על ידי תוכחתו, כי אמר להם "עדיין חביבותא היא גבן", והראה והוכיח להם, שהם עדיין חשובים וחביבים מאד אצל השם יתברך, וזה גרם להם להתחרט על מה שעשו ולחזור בתשובה באמת.

ובאמת הפגם של חטא העגל שנעשה על ידי הערב רב, חוזר ונתעורר תמיד בכמה מיני אופנים, וכל אחד מישראל צריך לעבוד ולהתייגע להאיר על עצמו אור האמונה, ולנקות את עצמו מכל שמין של חטא העגל, כי עיקר פגם חטא העגל היה שעשו מן הסיבות עיקר, וחשבו שצריך אמצעי בינם לבין השם יתברך (ליקוטי מוה"רן חלק א' סי' ס"ב), כמו למשל בענין הסיבות של רפואה או פרנסה, בוודאי יש כמה מיני סיבות ודרכים המביאות רפואה ופרנסה אל האדם, אבל אסור לעשות מהסיבות עיקר ולחשוב שבלי הסיבות לא תהיה לאדם רפואה או פרנסה, רק צריך להאמין שהקדוש ברוך הוא מסבב כל הסיבות, ואם לא תהיה סיבה זאת

תהיה סיבה אחרת, אבל אם עושים עיקר וישות מן הסיבה, זהו פגם של חטא העגל, שחשבו שצריכין עגל שילכו לפניהם, שיהיה אמצעי בינם לבין הקדוש ברוך הוא, ושכחו שמושה רבינו מסר להם לימודים ועצות נפלאות להתחזק באמונה, ולדעת שהכל מן השם יתברך לבד, ולכן עיקר התיקון שלהם היה על ידי תוכחתו של משה רבינו, שחזר וגילה להם עוצם אהבת הקדוש ברוך הוא אליהם, ואיך שהקדוש ברוך הוא מטיב עמהם בכל עת, אפילו כשסרו מדרך הישר, וזה בוודאי הכנים בהם חרטה גדולה על מעשיהם, וחזרו בתשובה שלימה באמת.

והנה מי שזוכה להיות מוכיח הגון, ולהכנים תקוה טובה בנשמות ישראל, שיכולים לחזור בתשובה ולתקן כל אשר עוותו, הוא עושה צדקה הכי גדולה, יותר מאלפי כסף וזהב, כי בן אדם שעבר מה שעבר, ונפל לתוך חמאים ועוונות חמורים, רחמנא ליצלן, כבר נמאסים לו החיים, ונכנסות בדעתו מחשבות של התאבדות, רחמנא ליצלן, ואצלו לא שווה כל הון דעלמא, ואפילו אם תתן לו כל הכסף והזהב שבעולם, לא איכפת לו כלל, כי רוצה לגמור חייו ולמות, רחמנא ליצלן, וכשבא מוכיח הגון עם דיבורים קדושים של התחזקות, ויודע להוכיח בתוכחתו של משה רבינו, ולהרים ולהגביה אותו, הרי עושה עמו הצדקה הכי גדולה, כי הכנים בו דעת, והציל את ימי חייו, וכמו שכתוב (תהלים מ"א) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'. אשרי מי שמכנים שכל ודעת באיש דל ועני שאין לו כלום, והאיר בו דעת האמת, שהקדוש ברוך הוא עמו אתו ואצלו, כי אין צדקה גדולה מזו, ועל ידי זה ממתיק מעליו כל הדינים, ומציל אותו מכל רע (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ק"ו).

והנה עיקר התשובה הוא לשוב אל המקום שבאנו משם, שזהו אותיות תשובה, תשוב ה' (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל"ה), ה' מרמזת על הנשמה הקדושה, והיא צריכה לשוב אל המקום שבאה משם, היינו אל אור האין סוף ברוך הוא, כי הנשמה של האיש ישראלי היא חלק אלוק ממעל ממש, ובאה מעצם עצמיות אלוקותו יתברך, וירדה דרך ד' העולמות – אצילות, בריאה, יצירה, עשיה, עד שנכנסה בתוך גוף גשמי בעולם הזה, וגם הגוף מורכב מד' יסודות אש, מים, רוח, עפר, שבשורשם הם ד' אותיות שם הוי"ה ברוך הוא, שקשורים בד' עולמות אלו, והנה כל זמן שלא חטא אדם, מאיר עליו אור האין סוף ברוך הוא, ויכול לעלות ולהידבק באורו יתברך באין מפריע, כי רואה לפניו עולם מלא אור, זיו וחיות, ומתענג על נועם זיו השכינה, אבל תיכף ומיד שחטא אדם, רחמנא ליצלן, כפי הפגם שפגם בד' יסודות שלו, כך הפריד וניתק עצמו משורשו העליון, ומרגיש כל המרירות והצער והיסורין של עולם הזה הגשמי, כי אם פגם באש הכעס, חם ושלום, ונכשל בכעס ובקפידות על אשתו או על בניו או על שאר בני אדם, הרי הפריד עצמו מיסוד האש דקדושה, והוריד עצמו לתוך אש המומאה

רחמנא ליצלן, ומרגיש כאילו האש אוכלת כל ימי חייו, וכן אם פגם ביסוד המים והלך אחר תאוות רעות הבאות מיסוד המים, הרי הפריד את יסוד המים משורשו, ונידון במים, שהתאוות באות ושומפות אותו, ואין לו שום מנוחה בימי חייו, וכן אם פגם ביסוד הרוח, והפקיר דיבורי פיו לדבר כל דבר אסור, לשון הרע, רכילות, ניבול פה ודברים בטלים, רחמנא ליצלן, שכולם באים מיסוד הרוח, הרי הוריד את יסוד הרוח אל תוך הטומאה, והרוחות הרעות מתגברות במוחו כמו רוח סערה, וכמו שכתוב (תהלים קמ"ח) רוח סערה עושה דברו, והן הורסות ימי חייו רחמנא ליצלן, וכן אם פגם ביסוד העפר, והתגברו עליו העצבות, העצלות והכבודות שכולן באות מיסוד העפר, הרי הוריד יסוד העפר אל תוך הטומאה, ומרגיש כמו גוש עפר בלי שום חיות כלל, רחמנא ליצלן.

ולכן עיקר התשובה היא תשובה ה', שיזרוק את עצמו ונשמתו חזרה אל המקום שבא משם, וכדאיתא בתיקוני זוהר הקדוש (תיקון כ"א), תשובה נקראת "זרקא", דאיזדריקת לאתר דאיתנשילת מתמן (שנזרקת למקום שניטלה משם), היינו של השורש הקדוש של כל ד' היסודות, ויזהר מכאן ולהבא מאש הכעס, ומתאוות רעות, ומדיבורים אסורים, ומעצבות ועצלות, ואז יחזרו הד' יסודות שלו אל שורשם, היינו אל אור האין סוף ברוך הוא, וירגיש נעימות ומתיקות נפלאה בכל ימי חייו, ועולמו יראה בחייו, אשרי לו ואשרי חלקו.

והנה לזכות לכל זה צריכים להתאזר ולהתגבר בעזות דקדושה, להיות עז כגמר וגבור כארי, וכמובא בטור שולחן ערוך (בתחילת אורח חיים), שלא יתפעל אדם מן המלעיגים עליו בעבודת השם יתברך, רק יעבוד את הקדוש ברוך הוא בבחינת (יחזקאל ל"ג) "אחד היה אברהם", שיחשוב כאילו הוא יחידי בעולם, ואין אחרים נמצאים כלל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' בהקדמה), ואז יהיה עצמאי, ויעשה כל מה שבכוחו להתקרב אל השם יתברך ולקדש כל ד' היסודות שלו, כי כשנתברר לאדם שהוא יחידי בעולם, וכל העולם נברא בשבילו לבד, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין ל"ג) חייב כל אדם לומר בשבילי נברא העולם, אזי ישים כל במחוננו בשם יתברך, ולא יסמוך על בן אדם כלל, כי "שוא תשועת אדם", ואיך יסמוך על אדם שהיום כאן ומחר בקבר, וכמו שכתוב (תהלים קמ"ז) אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה, תשב רוחו ישוב לאדמתו, ולבטוח בה' הוא הברכה הגדולה ביותר, וכמו שכתוב (ירמיה י"ז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו, ולהיפך, הבוטח בבן אדם הוא מקולל, רחמנא ליצלן, וכמו שכתוב (שם) ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרועו, כי נעשה עני ואביון, ותמיד מצפה לשולחן אחרים, מה שאין כן הבוטח בה' הוא העשיר הכי גדול, כי אינו מצפה לשום בריה, אדרבה, הוא משפיע לכולם.

ועל פי זה יש לומר, שאנחנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא בתחילת שנה זאת, שנת תש"ע, "רבנו של עולם, ת'הא ש'נת ע'שירות", שנזכה לעשירות דקדושה ברוחניות ובגשמיות, ולא נצטרך לטובת שום בריה, וכן "ת'הא ש'נת ע'זו", שנזכה לעזות דקדושה, ונתגבר מאד בעבודת ה' לעשות כל מה שאנו צריכים, ולא נתפעל מאף בריה, וכן "ת'הא ש'נת ע'צמאי", שכל אחד ואחד יהיה עצמאי, ויעבוד את הקדוש ברוך הוא כפי נקודתו, וכאילו הוא יחיד בעולם, ואז נמשיך על עצמנו שנה טובה ומתוקה, ויהיה לנו כל טוב ברוחניות ובגשמיות.

ובזאת נדע שקיבלנו כל התיקונים של רביז"ל בראש השנה, אם נשמח כל השנה שזכינו להיות אצל רביז"ל על ראש השנה, כי רביז"ל הבטיח שכל מי שיבוא אצלו על ראש השנה יתקן אותו בתיקונו האמיתי, ואנחנו מאמינים בני מאמינים, אם בן צריכין רק להאמין ולשמוח, ובוזה תהיה לנו שנה טובה ומתוקה, אמן בן יהי רצון (והתחיל מוהרא"ש נ"י לשורר בהתלהבות ובשמחה עצומה את הניגון הידוע "אנחנו מאמינים בני מאמינים"...), יהי רצון שתהיה לנו שנה טובה ומבורכת בכלל ובפרט, אמן ואמן.

